

ที่ นร ๐๔๐๓ (กร ๗)/๒๖๕๙

สำนักนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๒ มีนาคม ๒๕๖๑

เรื่อง การขยายผลธนาคารปูม้า เพื่อ “คืนปูม้าสู่ทะเลไทย”

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือรอนายกรัฐมนตรี (พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง) เห็นชอบให้นำเสนอคณะรัฐมนตรี
๒. รายละเอียดการจัดทำธนาคารปูม้า

ด้วย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) มีความประสงค์ขอเสนอเรื่อง การขยายผลธนาคารปูม้า เพื่อ “คืนปูม้าสู่ทะเลไทย” มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

รัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ โดยอาศัยฐานความรู้ด้านการวิจัยและนวัตกรรม ตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และนโยบาย “Thailand 4.0” ที่มุ่งหวังให้เศรษฐกิจไทยไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยวิจัยและนวัตกรรม เป็นประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยมีหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการพัฒนา

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ในฐานะสำนักงานเลขานุการร่วมของสภานโยบายวิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มีหน้าที่ในการกำหนดทิศทางและนโยบายการวิจัยและนวัตกรรมของประเทศ และขับเคลื่อนการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อเป็นกลไกการบูรณาการการวิจัยและนวัตกรรมของประเทศให้ตรงกับความต้องการและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และสามารถผลักดันให้มีการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลให้บริหารจัดการในภาพรวมของการขับเคลื่อนการผลักดันให้เกิดการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมในมิติการพัฒนาเชิงพื้นที่ เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของประเทศบนพื้นฐานการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมด้วยกลไกประชารัฐ

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาการขยายผลธนาคารปูม้า เพื่อ “คืนปูม้าสู่ทะเลไทย”

๓. ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนกลไกสนับสนุนการวิจัยเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้มีความสมดุลตามระบบนิเวศน์ โดยเฉพาะทรัพยากรปูม้าอันเป็นทรัพยากรสัตว์น้ำที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นที่นิยมบริโภคและเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของประเทศ จึงได้ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย การถ่ายทอดองค์ความรู้การวิจัย ในกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรปูม้าโดยชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ที่เรียกว่า “ธนาคารปูม้า” เพื่อแก้ปัญหาปริมาณปูม้าที่ลดลงในท้องทะเล ส่งผลให้อาชีพประมงเป็นอาชีพที่มีความมั่นคง มีรายได้ และชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

“ธนาคารปูม้า” เป็นการผสมผสานภูมิปัญญาชาวบ้านในเบื้องต้นแล้วใช้การวิจัยและองค์ความรู้มาเพิ่มประสิทธิภาพ โดยการนำแม่ปูม้าที่มีไข่แก่ติดหน้าท้องมาฝากไว้ในกระชังที่อยู่ในทะเลหรือถังน้ำในโรงเรือน เมื่อแม่ปูไข่ไข่ออกจากหน้าท้องแล้วจึงนำแม่ปูไปขาย ไข่ที่ถูกไข่ออกจากตัวแม่ก็จะฟักเป็นตัวอ่อนระยะไข่เอี้ยง หลังจากนั้นจะถูกปล่อยลงสู่ธรรมชาติ และกินอาหารที่มีอยู่ตามธรรมชาติจนเติบโตเป็นปูม้าขนาดใหญ่ต่อไป รายละเอียดการจัดทำธนาคารปูม้างดังสิ่งส่งมาด้วย ๒

“ธนาคารปูม้า” จึงถือเป็นความสำเร็จในการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยอาศัยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยประยุกต์องค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นและการวิจัย เป็นการเพิ่มปริมาณปูม้า ทำให้ชาวบ้านมีรายได้มากขึ้นและเป็นการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชายฝั่งทะเล โดยแต่เดิมเป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านของกลุ่มชาวประมงใช้วิธีการง่ายๆ โดยนำแม่ปูม้าไข่ที่จับได้จากทะเลมาไข่แล้วปล่อยคืนสู่ทะเล เป็นการเพิ่มจำนวนปูม้าในทะเลด้วยวิธีธรรมชาติ ในขณะที่การวิจัยได้มาทำให้อัตราการรอดของลูกปูม้าสูงขึ้น และพัฒนาต่อยอดโดยพัฒนาวิธีเพิ่มอัตราการรอดของลูกปูม้าวัยอ่อนก่อนปล่อยลงสู่ทะเล ซึ่งขณะนี้ธนาคารปูม้าได้มีการดำเนินการแล้วที่เกิดจากความร่วมมือของภาครัฐ เอกชนและชาวประมงในพื้นที่ ทั้งหมด ๑๙๑ แห่ง ใน ๒๐ จังหวัดชายทะเลของทั้งฝั่งอ่าวไทยและอันดามันของประเทศไทย อาทิ จังหวัดสงขลา ตรัง สุราษฎร์ธานี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด ซึ่งในชุมชนที่ได้ดำเนินการแล้วประสบความสำเร็จ พบว่ามีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม ในด้านเศรษฐกิจ ทำให้ชาวประมงมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจับปูม้าได้มากขึ้น และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทางด้านสังคม ทำให้คุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น เป็นสังคมแห่งการมีส่วนร่วม สามัคคี และเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง ทางด้านสิ่งแวดล้อม เกิดความสมดุลของระบบนิเวศวิทยาทางทะเล คนอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน

๔. สาระสำคัญ

ในโอกาสที่นายกรัฐมนตรีได้ลงพื้นที่ตรวจราชการ ณ จังหวัดเพชรบุรี และได้เยี่ยมชมวิสาหกิจชุมชนธนาคารปูม้า – แพลลาชุมชนแหลมผักเบี้ย จังหวัดเพชรบุรี ในวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๑ ซึ่งมีการรวมกลุ่มชาวประมงทำธนาคารปูม้าได้ประสบความสำเร็จ และเป็นความร่วมมือจากหลายภาคส่วน และเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนด้วยกลไกประชารัฐ ให้ธนาคารปูม้าสามารถขยายผลเข้าไปสู่ชุมชนอื่นๆ ได้ โดยการถอดบทเรียนที่ประสบความสำเร็จ แล้วเพิ่มเติมความรู้ด้วยการวิจัยและวิชาการทั้งการเพิ่มอัตราการรอดของลูกปูม้า การพัฒนาสายพันธุ์และวิธีการเลี้ยงและการปล่อยลูกปูม้าคืนสู่ทะเล การปรับให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ ภูมิสังคม และสถานะชุมชน การสนับสนุนทางการเงินให้เริ่มต้นและมีเงินทุนหมุนเวียนให้ดำเนินการได้ และการสนับสนุนทางด้านการตลาด

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้พิจารณาแล้ว จึงเห็นควรให้มีการขยายผลธนาคารปูม้าไปสู่ชุมชนรอบอ่าวไทยและฝั่งอันดามันทั่วประเทศเพื่อ “คืนปูม้าสู่ทะเลไทย” โดยเน้นหลักความร่วมมือของชุมชนและใช้การวิจัยให้ความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมที่ยั่งยืน อันสอดคล้องกับศาสตร์พระราชา และแนวทางตามหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช การใช้หลักการมีส่วนร่วม ประโยชน์ส่วนรวม การพึ่งตนเอง และการใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ ร่วมด้วยหลักคิด หลักวิชา หลักปฏิบัติ เป็นการระเบิดจากข้างใน ซึ่งเมื่อมีการขยายผลธนาคารปูม้าไปทั่วประเทศแล้วเสร็จ มุ่งหวังว่าจะมีจำนวนลูกปูม้าในธรรมชาติเพิ่มมากขึ้น ทำให้ทรัพยากรบริเวณชายฝั่งทะเลมีความอุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้น ชาวประมงมีรายได้เพิ่มขึ้นถ้าชุมชนปล่อยไข่ม้าจากแม่ปูม้าได้เดือนละ ๑๐๐ ตัว จะมีลูกปูม้าเพิ่มขึ้น ๐.๑ – ๑ ล้านตัว จะทำให้มีรายได้จากการขายปูม้า ๒.๕ ล้านบาท/ชุมชน/เดือน และหากขยายผลมากกว่า ๑,๐๐๐ ชุมชน จะมีมูลค่าถึง ๒,๕๐๐ ล้านบาท/เดือน ทำให้ชาวบ้านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เศรษฐกิจฐานรากของประเทศเข้มแข็งได้อย่างยั่งยืน

๕. ข้อเสนอของส่วนราชการ

นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาเห็นชอบการขยายผลธนาคารปูม้าเพื่อ “คืนปูม้าสู่ทะเลไทย” ไปสู่ชุมชนอื่นๆ อย่างรวดเร็วในชุมชนชายฝั่ง จำนวน ๕๐๐ ชุมชน ในระยะเวลา ๒ ปี โดยให้สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) เป็นหน่วยงานบูรณาการหลักและหน่วยงานต่างๆ ร่วมดำเนินการ ดังนี้

๑. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ขยายผลการพัฒนาธนาคารปูม้า โดยนำองค์ความรู้ด้านการวิจัยและนวัตกรรมที่มีอยู่ พร้อมทั้งให้มีการทำวิจัยเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มอัตราการรอดของลูกปูม้า การอนุบาลแม่ปูไข่นอกกระดอง และลูกปูม้าวัยอ่อน วิจัยแหล่งที่อยู่อาศัยของลูกปูม้าวัยอ่อน วิจัยช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมในการปล่อยลูกปูม้าคืนสู่ทะเล วิจัยเรื่องการขนย้ายลูกปูม้าลงทะเล

๒. กรมประมง ออกแบบ/กำหนดวิธีการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรปูม้าโดยชุมชนมีส่วนร่วม มีมาตรการส่งเสริมการฝากแม่ปูม้าไข่นอกกระดองกับธนาคารปูม้า และการส่งเสริมให้ปูม้าไทยสู่ตลาดโลกโดยผ่านการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานสากล

๓. กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ให้ความเห็นชอบพื้นที่ที่จะใช้มาตรการการอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๔. ธนาคารออมสิน สนับสนุนเงินทุน (สินเชื่อ) ให้ชุมชนเพื่อเริ่มทำและดำเนินการธนาคารปูม้าและการอนุบาลลูกปูม้าชายฝั่งชุมชนละประมาณ ๑๕๐,๐๐๐ - ๒๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อเป็นเงินทุนในการจัดระบบธนาคารปูม้า การสนับสนุนโรงเรียนและเซลล์แสงอาทิตย์ และเงินทุนหมุนเวียนการดำเนินการ

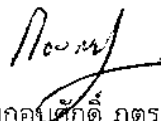
๕. บริษัทประชารัฐรักสามัคคี ในพื้นที่ชายฝั่งทะเล ช่วยสนับสนุนด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์

๖. บริษัทไปรษณีย์ไทย บริการนำปูม้าจากชุมชนที่มีธนาคารปูม้าไปเป็นสินค้าแนะนำที่สามารถซื้อขายได้

๗. กระทรวงพาณิชย์ สนับสนุนการขยายตลาดทั้งในและต่างประเทศทั้งในช่องทางปกติและช่องทางออนไลน์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรี เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายโกมลศักดิ์ ภูตระกูล)

รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

โทรศัพท์ ๐-๒๕๖๑-๒๔๔๕ ต่อ ๕๑๔, ๕๑๕

โทรสาร ๐-๒๕๗๙-๐๑๐๙, ๐-๒๕๗๙-๐๔๕๕